

2025

UITVOERINGSPROGRAMMA VAN DE ZEVEN DRECHTSTEDEN- GEMEENTEN

 **SMART DELTA
DRECHTSTEDEN**

slim · samen · vooruit

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Programma Bouwen en RO	5
Programma Wonen en Volkshuisvesting	7
Programma Werken en Economie	9
Programma Bereikbaarheid en Mobiliteit	13
Programma Energietransitie	16
Regio Deals I en II	18
Public Affairs en Strategie	20
Communicatie en Events	22
Begroting	24

INLEIDING

Dit is het uitvoeringsprogramma 2025, aansluitend bij de vernieuwde Groeiagenda van Smart Delta Drechtsteden. Deze Groeiagenda 2030 vormt de leidraad voor de strategische ruimtelijke en economische ontwikkeling van onze regio. De actualisatie na de verkiezingen van 2022 heeft de koers aangescherpt en dient nu als fundament voor een versterkte samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers. Met dit uitvoeringsprogramma geven wij als overheidspartners verder invulling aan die gezamenlijke Smart Delta agenda.

Onze regio staat voor aanzienlijke maatschappelijke uitdagingen, van duurzame economische groei en bereikbaarheid tot innovatie en onderwijs. Wij zijn ervan overtuigd dat deze vraagstukken alleen succesvol kunnen worden aangepakt door intensieve samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit uitvoeringsprogramma weerspiegelt dan ook de gezamenlijke inzet van iedere deelnemende partij om deze ambities te realiseren. Alle betrokken partners dragen hun eigen expertise en kracht bij, waarbij allianties en coalities gevormd worden die flexibel inspelen op de thema's die op dat moment prioriteit hebben. Een mooi voorbeeld vormen de succesvolle innovatietafels van Werkgevers Drechtsteden.

Binnen deze samenwerking vervullen de gemeenten een sturende rol. Zij zorgen voor de inhoudelijke richting en bewaken de budgettaire kaders, zodat middelen en strategieën optimaal op elkaar zijn afgestemd. Zo werken we samen aan een toekomstbestendige regio, waarin alle partners bijdragen aan het versterken van het economisch klimaat en het creëren van kansen voor inwoners en ondernemers.

Met het uitvoeringsprogramma 2025 zetten we samen een volgende stap naar een regio waarin goede samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid ons in staat stellen om gezamenlijk vooruitgang te boeken en een sterke basis te leggen voor de komende jaren.

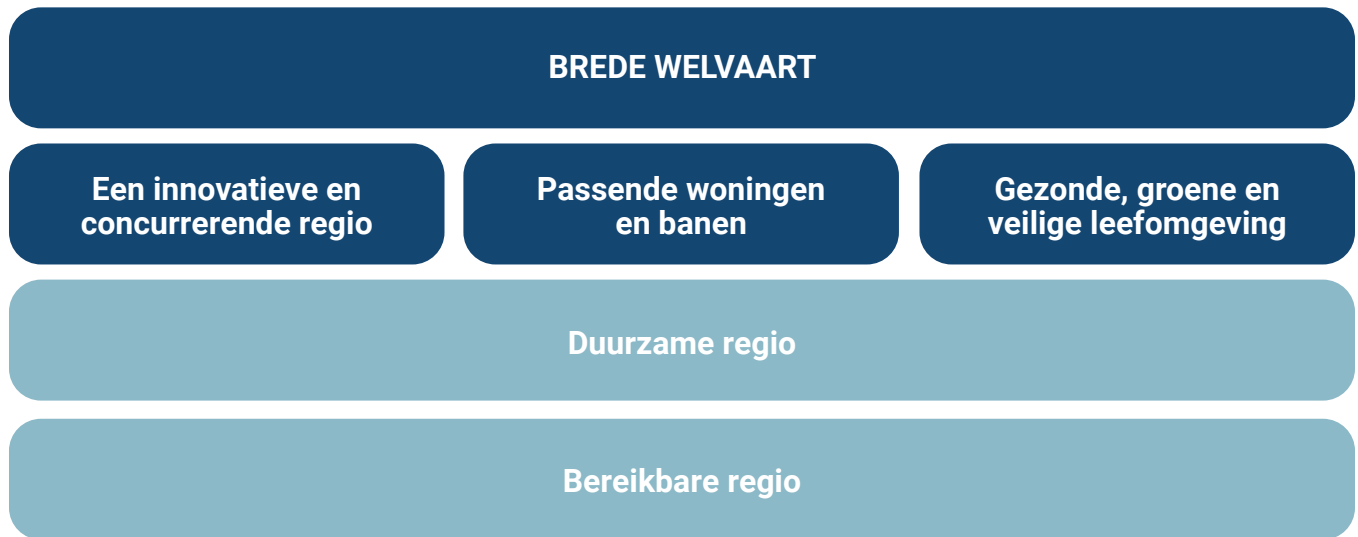
Het jaar 2025 staat ook in het teken van het versterken van de regionale samenwerking. De zeven colleges van de Drechtsteden hebben ingestemd met de adviezen uit het rapport 'Doorontwikkeling Samenwerking Drechtsteden' van het bureau Common Eye. Eén van de adviezen gaat over het opnieuw contracteren van de gemeenten op de gezamenlijke ambitie en de bijhorende activiteiten. Parallel hieraan start het ontwikkelen van het groeiperspectief als vervolg op de Groeiagenda. Het contracteringsproces zal begin 2025 de ruimte bieden aan gemeenten om te kiezen aan welke ambitie ze zich willen verbinden. Dit proces leidt uiteindelijk naar een nieuwe uitvoeringsagenda voor 2026 (en verder). De impact hiervan op de uitvoeringsagenda 2025 zal dan worden bepaald.

Dit uitvoeringsprogramma bouwt voort op de lopende uitvoering in het afgelopen jaar van de vernieuwde Groeiagenda. We werken vanuit een integrale aanpak aan brede welvaart en we verbinden en ontkokeren beleid in integrale thema's:

- Innovatieve en concurrerende topregio in Nederland en Europa
- Passende woningen en banen
- Gezonde, groene en veilige leefomgeving.

Bij het maken van keuzes vormen onze prioriteiten duurzaamheid en bereikbaarheid de basis.

Ambities

Lokale uitvoering van regionale ambities

Wat u in dit document kunt lezen is wat we meervoudig lokaal doen en wat iedere gemeente zelf doet. En juist die lokale inzet is cruciaal voor de uitvoering. Met die inzet worden huizen en arbeidsplaatsen gerealiseerd en worden investeringen in duurzame wijken gedaan. In de afgelopen periode is geconstateerd dat de verbinding tussen lokale uitvoering en regionale ambities beter kan. Middels een lokale uitvoeringsagenda die aansluit bij de (nog op te stellen) Smart Delta agenda kunt u in uw raad het gesprek voeren over de wijze waarop uw gemeente bijdraagt aan regionale ambities en hoe regionale uitvoering landt in uw gemeente. Een gesprek in uw raad over de lokale verwachtingen en belangen in de regio is cruciaal om te voeren. Want alleen op die manier weten we als gezamenlijke gemeenten waar iedereen voor staat en wat iedereen belangrijk vindt.

Financiën

De financiering van de meervoudig lokale inzet voor de Groeiagenda is met het besluit van alle gemeenteraden over het advies Deetman in 2018 meerjarig vastgelegd. Behoudens indexering is dit budget de afgelopen jaren passend geweest voor de uitvoering van de ambities van de Groeiagenda.

Met de actualisatie van de Groeiagenda zijn beleidsrijke keuzen gemaakt die zich op het gebied van Bouwen, Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling ook financieel vertalen. Wij zien op deze onderwerpen een grotere maatschappelijke urgentie en grote beleidsprogramma's bij hogere overheden waarop wij ons regionale antwoord moeten kunnen geven. Dit betekent dat we voor de uitvoering in totaal een bedrag van € 5 miljoen nodig hebben. Dit is conform de eerder gecommuniceerde insteek om de begroting budgetneutraal, met indexatie, door te zetten. Gezien de succesvolle subsidieaanvragen in de

afgelopen periode verwachten we dat de financiële intensivering voor 2025 zich zal terugbetalen in lokale baten middels andere geldstromen. Bovendien zien wij ook dat buurgemeenten (op onderdelen) willen aansluiten. We werken aan een nieuwe financieringsmethodiek per medio 2025 waarbij ook opgavegerichte kostenverdeling mogelijk is en ook andere partners kunnen gaan bijdragen.

Het totale bedrag van € 5 miljoen is beoogd voor de regie en coördinatie op de meervoudig lokale samenwerking, het gezamenlijk optrekken met onderwijs en ondernemers en gericht op gezamenlijke lobby bij hogere overheden (provincie, Rijk, Europa). Het bedrag is niet beoogd, noch toereikend om lokale uitvoeringsprojecten en/of lokale inzet te financieren. De lokale kosten maken deel uit van de lokale uitvoeringsagenda's en begrotingen. Uiteraard zal vanuit de gezamenlijkheid ingezet worden op het verkrijgen van beschikbare externe financieringsmiddelen en subsidies bij provincie, Rijk en Europa om de lokale uitvoering te ondersteunen.

Proces

Het uitvoeringsprogramma Groeiagenda 2025 is per programma besproken in de betreffende bestuurlijke overleggen. De bijhorende begroting is nagezonden en zal uiterlijk op 12 december op de Smart Delta Drechtsteden Donderdag worden geagendeerd. De ambtelijke en bestuurlijke regiekamer bespreken het totale uitvoeringsprogramma met begroting in november. Na 12 december kan het uitvoeringsprogramma met begroting worden aangeboden aan alle colleges.

PROGRAMMA

BOUWEN EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Versnellen van de woningbouw (passende woningen).
- Gezonde, groene en veilige leefomgeving door het samenbrengen van de opgaven die ruimte nodig hebben.

Wat zijn onze kernopgaven

Bouwen

- We bouwen snel en met visie: koersvast, we plannen realistisch en door de crises heen, in samenhang met andere opgaven.
- We creëren onderscheidende woonmilieus, passend bij onze historie en ligging aan het water.
- We maken groene verbindingen tussen woonwijk en kenmerkende landschappen.

Ruimtelijke Ontwikkeling

- We kennen de ruimtevraag van onze opgaven en ambities, en maken hierin gezamenlijk integrale keuzes, omdat de ruimte in de regio beperkt is.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

Bouwen

We versnellen onze woningbouwproductie (van 800 naar 1500 woningen per jaar) en houden een planvoorraad aan van 130% tot 150% van de woningbouwopgave. We organiseren gebiedsgericht (meervoudig lokaal) uitvoeringskracht. Onze Regionale Bouw- & Versnellingstafel ontwikkelen we door; dit geeft inzicht in versnellers, belemmeringen en Kritische Succes Factoren (KSF). Bovendien werken we met de Bouwtafel concrete acties uit en faciliteren we de gewenste versnelling. We stimuleren lokale afstemming met ontwikkelaars en woningcorporaties in relatie tot regionale woningbouwprogrammering. Daarnaast houden we de voortgangsmonitor actueel en ontwikkelen het versnellingsdashboard verder waarin data van overheid, ontwikkelaars en woningcorporaties zijn samengebracht.

Ontsluiten van externe financieringsbronnen die inmiddels gerealiseerd zijn: voor de Regionale Bouw- & Versnellingstafel wordt een onafhankelijke voorzitter ingehuurd, circa ruim de helft van de kosten worden gedekt door een combinatie van subsidie en contributie die in 2024 voor het eerst wordt betaald door de deelnemers.

Ruimtelijke Ontwikkeling

We stellen de Ruimtelijke Strategie Drechtsteden vast in de zeven colleges en stellen een Uitvoeringsprogramma/Regionale Investeringsagenda bij de Ruimtelijke Strategie op met daarin concrete afspraken over onder andere planning, partners, tijd en middelen. We dragen zorg voor een goede doorvertaling en verankering in het lokale ruimtelijk beleid.

We verkennen een gezamenlijke aanpak voor voorzieningen die van regionaal belang zijn (als de uitwerking van de Ruimtelijke Strategie).

We anticiperen op en agenderen regionale belangen bij het Rijk ten aanzien van de Nota Ruimte en de NOVEX-gebieden, zoals Zuidelijke Randstad en het Haven Industrieel Complex. Dit doen we ook bij de provincie ten aanzien van het Ruimtelijk Voorstel en op beleidswijzigingen die ruimtelijk relevant zijn, zoals het Omgevingsbeleid. Bovendien maken we continu de integrale afweging tussen alle ruimtevragers en ruimtebieders.

Wat doen aan public affairs

De lobby boodschappen richting de provincie en het Rijk zijn:

- We kunnen een aanzienlijke bijdrage leveren aan de oplossing van het woningtekort en geven hiermee een impuls aan de sociaaleconomische sprong van onze regio (ten behoeve van onze bedrijvigheid, voorzieningen en gebied).
- Wij benutten logische locaties langs OV-verbindingen, zoals de Oude Lijn en de Merwedelinglijn om onze woningbouwambitie kwantitatief en kwalitatief uit te voeren. Wij vragen hulp en ondersteuning om op deze plekken te mogen bouwen en nieuwe wijken aan te sluiten op deze OV-lijnen.
- We vormen een gezonde maritieme delta waarin de brede welvaart voor onze inwoners wordt gewaarborgd.

Wat doen we aan communicatie

Smart Delta Drechtsteden wil zoveel mogelijk zelf aan het stuur zitten op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling van onze regio. Via verschillende kanalen zetten we ons in om belanghebbenden hierbij te betrekken. We houden onze stakeholders op de hoogte van de ontwikkelingen en dragen bij aan het creëren van draagvlak voor de keuzes die gemaakt worden. Onze partners weten van de ontwikkelingen in de regio, welke bijdrage zij kunnen leveren en waarom samenwerken noodzakelijk is om onze ambities te behalen. Hierbij wordt de samenhang duidelijk gemaakt met werkgelegenheid, energietransitie en bereikbaarheid.

Als het gaat om bouwen zetten we de regio Drechtsteden op de kaart als aantrekkelijk woon- en werkgebied. Succesvolle nieuwbouwprojecten, mijlpalen en de acties vanuit de Regionale Bouw- & Versnellingstafel Drechtsteden brengen we steeds onder de aandacht.

Wat doen gemeenten zelf

- Lokale afstemming met ontwikkelaars en woningcorporaties.
- Bijhouden voortgangsmonitor binnen regionale kaders.
- Inbreng eigen ambities en afwegingen als input voor de integrale regionale opgave.
- Lokaal verankeren van de regionale Ruimtelijke Strategie en het Uitvoeringsprogramma/Investeringsagenda.
- Voldoende uitvoeringskracht op ruimtelijke procedures.

PROGRAMMA WONEN EN VOLKS- HUISVESTING

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Passende woningen

Wat zijn onze kernopgaven

- We werken aan een passende woningvoorraad voor de toekomstige (beroeps)bevolking en zetten met het woningbouwprogramma in op het wegwerken van het woningtekort. We geven daarnaast een impuls aan onze regionale woningmarkt zodat deze aansluit bij de vraag van verschillende doelgroepen, ook van de (toekomstige) werknemers van onze bedrijven. Voldoende kapitaalkrachtige inwoners helpt ook bij het in stand houden van onze voorzieningen.
- We maken ons woningaanbod uitnodigend voor huidige bewoners, zodat ze willen verhuizen naar een woning die past bij hun situatie en waardoor ze willen blijven wonen binnen de regio Drechtsteden.
- We bouwen toekomstbestendig en betaalbaar en zorgen voor een goede balans op de regionale woningmarkt.
- We brengen meer focus in doelgroepen en leefstijlen (wat bouwen we voor wie).

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

We maken nieuwe regionale afspraken over de woningbouwopgave. We benaderen dit als een collectieve uitdaging en doen dat bij voorkeur samen met onze woningcorporaties. Bij de uitvoering van de Woondeal (Regionale Realisatie Agenda) werken we samen met het Rijk, de provincie en onze stakeholders aan het wegwerken van het woningtekort en aan onze impuls aan de regionale woningmarkt. Dit doen we samen met drie andere regio's binnen Zuid-Holland Zuid. Onze regio neemt daarin bestuurlijk en ambtelijk een trekkersrol. We stemmen het woningbouwprogramma regionaal af en programmeren en prioriteren hierin de projecten. We werken met de provincie aan aanvaarding en uitvoering van onze woningbouwplannen. Hierbij houden we scherp in de gaten wat hiervoor nodig is. Denk bijvoorbeeld aan bestuurlijke afstemming, inzet van subsidies en lobby. Bovendien bereiden we ons voor op nieuwe wettelijke ontwikkelingen, zoals de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting.

Mogelijk kunnen we aanspraak maken op externe financiering door subsidies van Rijk en provincie. Onze lobby is hier onder andere op gericht. We houden deze ontwikkelingen nauwgezet in de gaten en zullen direct in actie komen als de kansen zich voordoen.

Wat doen we aan public affairs

Onze lobby focust zich op:

- We kunnen een aanzienlijke bijdrage leveren aan de oplossing van het woningtekort en geven hiermee een impuls aan de sociaaleconomische sprong van onze regio (ten behoeve van onze bedrijvigheid, voorzieningen en gebied).
- Elke woning is er één; wij lobbyen voor toegankelijke financieringsbronnen om ook de projecten tot 200 woningen te ondersteunen zodat we de bouwstroom op gang houden.
- Wij benutten logische locaties langs OV-verbindingen, zoals de MerwedeLingelijn om onze
- woningbouwambitie kwantitatief en kwalitatief uit te voeren. Wij vragen hulp en ondersteuning om op deze plekken te mogen bouwen en de nieuwe wijken aan te sluiten op deze OV-lijnen.

Wat doen we aan communicatie

Voor Wonen en Volkshuisvesting laten we zien waar de regio voor staat én voor gaat. De communicatie inzet richt zich op een aantal belangrijke punten: In samenwerking met gemeenten, woningcorporaties en andere partners laten we zien waarom het aantrekkelijk is om in de regio te (blijven wonen) of te verhuizen en op welke manier de regio werkt aan een passende woning voor iedereen. Ook communiceren we over welke keuzes er worden gemaakt om de doorstroming te verbeteren en hoe we zorgen voor voldoende betaalbare woningen in de regio gebaseerd op de benodigde woningvoorraad voor de toekomst. We doen dit onder andere door middel van interviews en artikelen en laten daarbij ook onze externe partners aan het woord. Onze stakeholders houden we op de hoogte van de ontwikkelingen in de regio en nodigen we uit tot samenwerking. Bij nieuwe wetgeving ondersteunen we de Drechtsteden gemeenten in hun communicatie richting inwoners.

Wat doen gemeenten zelf

- Lokale afstemming met projectleiders en initiatiefnemers.
- Bijhouden van planregistratie/planmonitor binnen regionale kaders.
- Zorgen voor voldoende uitvoeringskracht en sturing op woningbouwprogrammering binnen regionale kaders en afspraken zoals de Woondeal.
- Participatie binnen regionale opgave door inbreng van de eigen behoefte en het leveren van input en ondersteuning.

PROGRAMMA WERKEN EN ECONOMIE

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- **Verduurzamen van onze regionale economie én een gezonde arbeidsmarkt: we werken aan passende banen die perspectief bieden voor onze beroepsbevolking, in aansluiting op de arbeidsmarkt van de toekomst.**
- **We zijn een innovatieve en concurrerende topregio voor de (maritieme) maakindustrie, die voorop loopt in circulariteit en de energietransitie. We hanteren hierbij de triple helix aanpak: samenwerking met bedrijfsleven en onderwijsorganisaties is een basisvoorwaarde.**

Wat zijn onze kernopgaven

We werken aan onze opgaven aan de hand van vijf thema's:

- Aantrekkelijk vestigingsklimaat
- Innovatiestimulering en programmering
- Campusontwikkeling
- Human capital & arbeidsmarkt
- Partnerships en promotie

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

Om aan deze kernopgaven te kunnen werken is een adequate strategische uitvoeringsconstellatie in het economisch domein cruciaal. In 2024 is dan ook verkend welk inrichtingsmodel hierbij past en is hieraan een eerste uitwerking gegeven. In 2025 gaan we hiermee door. Onze uitgangspunten daarbij zijn het zorgen voor meer integraliteit en een eenduidige sturing in de aanpak van onze kernopgaven

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Nederland heeft als 'poort van Europa' een toonaangevende maritieme sector. Deze sector is essentieel voor Nederland. Allereerst zorgt de maritieme economie voor welvaart. Daarnaast is zij cruciaal voor de bescherming van onze veiligheid. De maritieme maakindustrie van de regio Drechtsteden wordt landelijk erkend als een regionaal strategisch cluster dat op wereldschaal actief is. Vrijwel alle facetten van deze industrie zijn in onze regio te vinden. Het gaat hierbij om een palet aan werven, toeleveranciers en dienstverleners, nationaal en internationaal, met als belangrijke pijler baggerscheepsbouw. Denk daarnaast ook aan de (ontwikkeling van) vaartuigen voor specifieke en specialistische toepassingen, (luxe) jachtbouw, riviercruiseschepen, scheeps onderhoud en een aanverwant cluster van

maakindustrie en ondersteunende bedrijvigheid. De maritieme maakindustrie is ook belangrijk als het gaat om 'crossovers' naar andere sectoren van de maakindustrie. Ook deze sectoren zijn belangrijk voor de (inter)nationale economie en voor onze regio. In 2024 hebben wij dan ook gewerkt aan het opstellen van een strategische kwaliteitsimpuls voor deze sector door middel van een ruimtelijke aanpak 2024 – 2030. In 2025 werken wij deze aanpak verder uit, langs twee lijnen: We werken aan onze (investerings)agenda voor de maritieme sector, waaronder de 'Werf van de Toekomst'. Dit doen we door aan te sluiten bij de (landelijke) sectoragenda maritieme maakindustrie, met daarin projecten als het maritiem masterplan en de landelijke agenda's Werf van de Toekomst en Smart Shipping. Ook stimuleren we netwerk- en consortiumvorming rondom koploperprojecten zoals de Refit Alliantie, ZED-Hub en Smart Shipping Hub. We werken een gebiedsgerichte agenda uit door verplaatsing van bedrijven en her- en doorontwikkeling van bedrijventerreinen in de regio. Hiervoor krijgt onze regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM-D) een jaaropdracht. Daarnaast brengen we de nautische infrastructuur in kaart en werken we een plan van aanpak corridor infrastructuur uit, met name gericht op de energievoorziening. Hierbij inventariseren we of het interessant is om aan te sluiten bij 'Project 'Simons' voor de transitie van walstroom, bunkerstations, samen met Rotterdam/HBR).

Innovatiestimulering en programmering

Het versterken van de maakindustrie is urgent voor het vergroten van onze strategische autonomie in Europa en het verzekeren van de toekomst van de maakindustrie in Nederland. Hiervoor zijn meer kennis en data nodig. Als regio spelen wij hierin een belangrijke rol. We blijven de regio positioneren als dé regio voor de innovatieve (maritieme) maakindustrie, die onderscheidend is ten opzichte van andere regio's door het ontwikkelen en toepassen van kennis in concrete toepassingen. Daarom zetten we in op innovatiestimulering, gericht op toepassingsgerichte innovaties voor de (maritieme) sector. We voeren de projecten uit die in de Regio Deal Smart Delta Drechtsteden-Gorinchem zijn opgenomen onder de pijler Toegepaste Innovatie. Daarnaast werken we samen met Gorinchem en Altena in bredere zin samen (zoals maritiem en i_lab). We zetten in op de doorgroei van de Zedhub: Zero-emission dredging solutions voor de baggersector en de Refit Alliantie voor de binnenvaartsector. En we zetten een Smart Shipping Hub op voor de ontwikkeling van autonoom varen.

We financieren initiatieven en bedrijven door deze te koppelen aan subsidies en fondsen die provinciaal, landelijk en Europees beschikbaar zijn.

Campusontwikkeling

Om de groei en het innovatievermogen van de maritieme maakindustrie in onze regio te versterken, is het noodzakelijk

om te werken aan campusontwikkeling. Deze ontwikkeling heeft twee elementen: Allereerst gaat het om het verbinden van talent aan onze regio. Dit versterkt het innovatievermogen van het bedrijfsleven en trekt nieuw talent aan en zo versterken we onze arbeidsmarkt. Hiervoor werken we bijvoorbeeld samen met Yes!Delft als het gaat om het ondersteunen van startups en scaleups in de regio. Ook werken we samen met universiteiten en HBO. Daarnaast ontwikkelen we fysieke campussen. Bijvoorbeeld voor het gebruik van shared facilities, maar ook om talent en veelbelovende start- en scaleups een fysieke plek te bieden om te kunnen door ontwikkelen: We ontwikkelen een Smart Campus Leerpark, met nieuwe faciliteiten voor opleiding, testing en startups. Dit doen we op het perceel tegenover de duurzaamheidsfabriek (Maakfabriek). We zetten in op de groei van de Refit Alliantie samen met Rotterdam School of Management. En we zetten een project business school op: wereldwijd opleiden in Green Marine Academy samen met Dordrecht Academy, TU Delft en EUR voor oplossingen in onder andere de binnenvaart en de baggersector. Om deze kennis vervolgens te kunnen vermarkten zoals DOB-Academy in Delft doet (training en kenniscentrum voor de offshore industrie).

Human capital & arbeidsmarkt

Focus op groei van de economie én een gezonde arbeidsmarkt' betekent dat we willen groeien door oog te hebben voor wat onze inwoners en bedrijven nodig hebben: passende banen voor nu en in de toekomst bieden, voldoende opgeleid personeel voorhanden hebben en geschikte bedrijfslocaties bieden. Voldoende beschikbaar en gekwalificeerd personeel is een belangrijke voorwaarde om de ambities in onze regio waar te maken. Tegen de achtergrond van een historisch krappe arbeidsmarkt ligt hier een directe relatie naar het realiseren van de andere opgaven zoals verduurzaming, bouwen, leefbaarheid en veiligheid. Onderzoek in juli 2024 wijst uit dat 40% van de ondernemers in de Drechtsteden belemmeringen ervaart door een tekort aan arbeidskrachten. De economische groei staat hierdoor onder druk. Ondanks dit tekort aan personeel blijft het arbeidspotentieel van ongeveer 18.000 inwoners in de Drechtsteden echter on(der)benut (bron CBS & EBB 2024, via Drechtstedeninzicht.nl). Dit gaat vooral om mensen zonder betaald werk (met of zonder uitkering, jong en ouder) die beschikbaar zijn voor werk of deeltijdwerkers die meer uren willen werken. Vrouwen en inwoners met een diploma tot mbo-niveau zijn in deze groep oververtegenwoordigd. Daarbij telt de regio Drechtsteden in april 2024 2.180 jongeren tussen de 18 en 23 jaar, zonder schoolinschrijving en zonder startkwalificatie. Werken aan een gezonde arbeidsmarkt maakt groeien op een stevig fundament mogelijk. Daarom is het noodzakelijk de verbinding te leggen tussen het economisch en sociaal arbeidsmarktbeleid met de talenten van onze inwoners centraal. In de afgelopen jaren is vooral ingezet op het samen met ondernemers en onderwijs organiseren van doorlopende leerlijnen, het inzetten van leerwerktrajecten, techniekpromotie en het promoten van vakmanschap.

Naast de middelen uit de Groeiagenda wordt hier cofinanciering uit de Regio Deal en de Human capital agenda van de provincie Zuid-Holland voor ingezet.

We richten een publiek/privaat scholingsfonds op voor werkenden en niet-werkenden om het arbeidspotentieel te verbinden aan de kans-sectoren in onze regio. Het project is opgenomen in de Regio Deal en is per 1 september 2024 van start gegaan. Het project heeft een omvang van in totaal 1,7 miljoen waarvan 50% cofinanciering. Het scholingsfonds zal onder meer als instrument voor het Werkcentrum ingezet worden. We faciliteren de verbinding tussen bedrijven en maatschappelijke organisaties om samen zoveel mogelijk maatschappelijke impact te realiseren. Door de samenwerking met stichting Maatschappelijk betrokken ondernemen uit te breiden faciliteren we ondernemers om vorm te geven aan de ambitie om maatschappelijk een bijdrage te leveren en planmatig te werken aan de drie Drechtse doelen: bestaanszekerheid versterken, inclusie en diversiteit nastreven en duurzaam omgaan met de leefomgeving. In 2025 gaan Zwijndrecht en Sliedrecht hiermee naast Dordrecht aan de slag, met cofinanciering van de Regio Deal. We zijn aangesloten bij de City Deal impact ondernemen, waarin we samen met andere regio's en kennisinstellingen leren en ontwikkelen. Specifiek focussen we ons hierbij op het meten van gerealiseerde impact en impactvol inkopen. Samen met ondernemers en opleiders ontwikkelen we werkgeversdienstverlening die geborgd wordt in het Werkcentrum Drechtsteden. Onze bedrijven in de regio hebben vakmensen nodig en het is belangrijk om met de bedrijven samen te werken aan maatwerk, beeldvorming, inclusie en kennisdeling. Door dit te koppelen aan de innovatietafel 'Arbeidsmarkt Onbenut Potentieel' vergroten wij de arbeidsparticipatie. Overheid, ondernemers, onderwijs en vakbonden bereiden in de arbeidsmarktregio samen de start van het Werkcentrum voor per 1 januari 2025. Het Werkcentrum is een drempelloze toegang voor alle werkenden, werkzoekenden, studenten en werkgevers met ondersteuningsvragen over werken, leren en personeel. Vanuit de Groeiagenda ontwikkelen we de werkgeversdienstverlening die ingezet wordt in het Werkcentrum. Met werkgevers en opleiders doen we dit via de methodiek van innovatietafels van Werkgevers Drechtsteden waar samen strategische personeelsvraagstukken aangepakt worden. Ook het BAAS-platform levert hier belangrijke input voor. We gaan door met Techniek promotie. Het 'Texperience' platform is verder ontwikkeld voor havo/vwo scholen in de regio. Op dit platform kunnen (tech)bedrijven gastlessen, rondleidingen, opdrachten etcetera aanbieden. Het volgen van deze activiteiten wordt een vast onderdeel in het LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding) programma met bijpassende opdrachten. Daarbij worden naschoolse activiteiten rondom techniek georganiseerd in de wijk. Daarnaast willen wij samen met het Sterk Techniek Onderwijs (STO), het VO

onderwijs en partners samen optrekken voor het opzetten van het Teckkwadraat programma in onze regio.

Partnerships en promotie

Smart Delta Drechtsteden profileert zich vooral als regio van de (maritieme) maakindustrie. We communiceren onder andere via nieuwsbrieven, socials en beursbezoeken. Als het gaat om internationale promotie werken we via 'Rotterdam Maritime Capital of Europe' samen met de gemeente Rotterdam en hun uitvoeringsorganisaties, onder meer door gezamenlijke vertegenwoordiging op de voor ons relevante internationale maritieme beurzen. We bepalen van tevoren wat we met beursdeelname willen bereiken. Een criterium daarvoor is of bedrijven in ons netwerk (bijvoorbeeld vanuit de Refit Alliantie) het interessant genoeg vinden om aanwezig te zijn op specifieke beurzen. We maken hierover scherpe afspraken met DEAL. We investeren in thema's die een bijdrage leveren aan het duurzaam verdienvermogen van onze regio. Om sterke ecosystemen van bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen te vormen is het nodig om te weten welke bedrijven essentieel zijn voor de regio. We willen partnerships aangaan met bedrijven die de ketens versterken en partnerships tussen deze bedrijven stimuleren. Om hier inzicht in te hebben is het noodzakelijk om strategisch accountmanagement op te zetten. Gericht op de vorming van regionale netwerken van bedrijven en organisaties die, net als wij, willen werken aan de grote transitie van nu en de toekomst. Hierbij is er ook aandacht voor hoe we een duurzaam alternatief kunnen bieden voor de dienstverlening die KVK, stichting OKB en banken vroeger vervulden in (lokaal) accountmanagement. Het regionaal strategisch accountmanagement is de verbindende factor tussen de gemeenten en de schakel tussen het lokale accountmanagement en de regio om het programma economie en werken uit te voeren.

Wat doen we aan public affairs

Naast werkbezoeken, organiseren we regelmatig lobbymomenten bij nationale en internationale events gericht op de (maritieme) maakindustrie. We werken zoveel mogelijk samen met toonaangevende bedrijven in onze regio. De lobby activiteiten concentreren zich in 2025 op:

- Ondersteuning om ook in de toekomst tot de top 3 maritieme innovatiedistricten van Europa te blijven behoren.
- Een stevige stimulering op Rijksniveau van tientallen miljoenen voor slimmer ruimtegebruik en het delen van faciliteiten voor bedrijven.
- Toekomstbestendige energie infrastructuur voor de binnenvaart (moderne binnenlandhavens - walstroombaan, laadpunten voor batterijen).

Wat doen we aan communicatie

Tot nu toe is in de opdracht aan DEAL opgenomen om de economische promotie van de regio te organiseren. Deze opdracht is intergemeentelijk gegeven, los van de Smart Delta begroting. Over de opdracht voor volgend jaar moet in relatie tot de vormgeving van de regionale uitvoeringsorganisatie/

constellatie nog besloten worden.

De communicatie vanuit Smart Delta Drechtsteden, op het vlak van Werken en Economie, gaat verder dan alleen de economische promotie in enge zin, zoals door DEAL tot nu toe wordt opgepakt. Het gaat ook om het vergroten van de zichtbaarheid van succesvolle innovaties op triple helix niveau, waarmee we bedrijven en onderwijsinstellingen oproepen actief aan de slag te gaan met innovaties. Ook informeren we onderwijs, bedrijfsleven en belangrijke stakeholders over de mogelijkheden en faciliteiten op het Smart Campus Leerpark, waaronder de Duurzaamheidsfabriek. En over relevante subsidieregelingen en programma's, zoals de MKB-Innovatieregeling Drechtsteden-Gorinchem en het Innovatieprogramma met YES!Delft. Tot slot bieden we innovatieve startups en mkb een podium, met communicatie rondom de Scale Innovation Award, waarmee we tevens de innovatiekracht in de regio vergroten.

We profileren onze regio als hotspot voor innovaties in de maritieme sector. Met gerichte communicatie laden we ons merk, versterken we de lobby voor de sector en benadrukken we het belang van een sterke maritieme maakindustrie. We bieden onze stakeholders inzicht in wat we doen om onze toppositie in de sector te behouden, met projecten als Werf van de Toekomst, Refit Alliantie, ZED Hub en Smart Shipping Hub, als onderdeel van de brede agenda's, zoals de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie. Ook organiseren we Masterclasses in samenwerking met Federatie Drechtsteden, om de regionale inkoop in de regio te stimuleren.

Op het gebied van Human capital & Arbeidsmarkt, maken we zichtbaar welke stappen we zetten om te werken aan een gezonde arbeidsmarkt. Met gerichte communicatie ondersteunen we programma's en projecten, zoals het Scholingsfonds en de regionale aanpak Maatschappelijk Betrokken Ondernemen. We helpen bij het vergroten van bekendheid rondom Werkcentrum Drechtsteden en ondersteunen evenementen die bedrijfsleven, onderwijs en overheid samenbrengen. Tot slot communiceren we over opleidingen en initiatieven op het Smart Campus Leerpark, om zo talenten aan onze regio te binden.

Dit alles doen we zoveel mogelijk in samenhang met de andere opgaven; Energietransitie, Bereikbaarheid, Bouwen en Wonen. Denk hierbij ook aan communicatie over programma's en projecten, zoals PPS Scale en Smart Energy Hub.

Wat doen gemeenten zelf

Dit werkprogramma is gericht op de maakindustrie, menselijk kapitaal en arbeidsmarkt. Dit zijn thema's die gemeentegrenzen overstijgen en op het niveau van de regio aangepakt dient te worden. Andere thema's zijn op gemeentelijk niveau belegd. Denk hierbij aan de eigen dienstverlening aan

ondernemers (zoals uitbreidingsvragen, vergunningverlening, en ondernemersfondsen). Ook voor de ontwikkeling en stimulering van de verzorgende economie (zoals horeca- en retailbeleid) zijn gemeenten aan zet. Over deze thema's vindt intergemeentelijke afstemming plaats.

PROGRAMMA BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Bereikbare regio

Wat zijn onze kernopgaven

- We bekijken bereikbaarheid in samenhang met extra woningen en banen én de groot onderhoud opgave van Rijkswaterstaat.
- We werken met onze partners aan innovatieve bereikbaarheidsoplossingen. De Innovatietafel Bereikbaarheid is een voorbeeld hiervan.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

De samenwerking nog meer intensiveren in onze regio

In de regio Drechtsteden werken we op het gebied van bereikbaarheid intensief samen met Gorinchem, Molenlanden en de Ablasserwaard. Deze regio is de poort naar de randstad, de verbinding tussen de meer landelijke regio en Rotterdam. Door deze regio lopen de A15 en de A16. Beide rijkswegen staan in de file top 10. De A15 wordt momenteel het hardst getroffen; op elk moment van de dag is daar sprake van congestie. Spreiding van verkeer over de dag is al geen optie meer. En dat doet bij de ondernemers die afhankelijk zijn van deze belangrijke Europese vervoerscorridor van en naar de Rotterdamse haven extra pijn. Aan de bekende oplossingen wordt gewerkt, maar dat is niet genoeg. De regio kampt met een steeds slechter wordende openbaar vervoerssituatie. Afschalen van het busnetwerk en het waterbusnetwerk is daar een voorbeeld van. Deze nijpende situatie heeft gek genoeg ook een positief effect in onze regio, want ondernemers en overheid hebben samen een plan van aanpak opgesteld om het probleem aan te pakken. We onderzoeken hoe we met gemeenten Gorinchem en Molenlanden intensiever kunnen gaan samenwerken en met de ondernemers is de Innovatietafel Bereikbaarheid opgericht die we komend jaar gaan door ontwikkelen.

MIRT verkenningen beter benutten:

MIRT Oude Lijn

Station Dordrecht Centrum is een regionale OV knoop. Hier komt de MerwedeLingelijn vanuit Geldermalsen aan en dit is het overstappunt naar Rotterdam, Den Haag en Leiden. We zijn heel blij dat in 2022 een MIRT verkenning is gestart om het city sprinter concept in Dordrecht Centrum in te voeren waardoor we acht keer per uur een trein naar Rotterdam en Leiden kunnen pakken. We hebben in de regio het idee vanuit de Oude Lijn, woningen bouwen rondom OV knopen, ook toegepast rondom de stations van de MerwedeLingelijn. Hier worden 15.000 woningen gebouwd. Dit gaat meer reizigers opleveren waardoor station Dordrecht Centrum zal groeien. We onderzoeken hoe we deze groei van reizigers op dit monumentale station veilig kunnen verwerken. En we missen nog een schakel: op campus Leerpark groeit het aantal opleidingen, we verwachten daar steeds meer HBO opleidingen. Ook zien we dat het regionale ziekenhuis Albert Schweitzer steeds meer opleidingsplekken heeft voor artsen, plus een groeiend aantal patiënten vanuit de regio. Een extra station is daarom onmisbaar. We zetten er komend jaar op in om dit als eerste actie vanuit de MIRT Oude Lijn te gaan uitvoeren. Technisch is dat mogelijk en met de geplande woningbouw op en rond het Leerpark is het goed dit relatief simpele station alvast in een groei variant aan te gaan leggen.

MIRT A15: pakket mitigerende maatregelen A15

Vervolgens door naar de auto want die heeft ook hulp nodig. Veel bewoners in onze regio zijn afhankelijk van de auto en staan elke dag meerdere malen in de file. Straks gaat de Van Brienenoordbrug in groot onderhoud en komen vier provincies vast te staan in de file. Bovendien is het verbreden van de A15 stil gelegd en om de hinder te beperken (tot we weer kunnen gaan studeren in de verkenning) is er een bedrag van € 13 miljoen voor mitigerende maatregelen beschikbaar gesteld door de minister. Samen met ondernemers, Rijkswaterstaat en Zuid-Holland Bereikbaar hebben we een pakket maatregelen uitgedacht om de doorstroming op de A15 te verbeteren. Met name zijn er goede ov hubs langs de MerwedeLingelijn nodig. Hubs waar je de auto kan parkeren om verder met de trein te reizen. Samen met de ondernemers hebben wij doorgerkend wat er zou gebeuren als we meer investeren in de maatregelen van het beter bereikbaar maken van het OV, zoals trein en waterbus, voor de auto. En wat er gebeurd als we meer investeren in betere regionale fietsroutes. Met een maximaal pakket van in totaal € 75 miljoen verbeteren we de doorstroming op de A15 in 2030 met 50%. Wij, ondernemers en regionale overheid, geloven in deze oplossingen voor het probleem op de A15. Daarom bieden we in het BO MIRT op 6 november 2024 dit extra pakket aan naast het beschikbare bedrag van € 13 miljoen. In 2025 zetten we samen met de Innovatietafel Bereikbaarheid in op maximale realisatie van dit maatregelenpakket.

Op te starten MIRT verkenning Publieke mobiliteit

Publieke mobiliteit is de oplossing voor buslijnen die wegvallen omdat er weinig passagiers op reizen. Onze regio wordt hard getroffen door het afschalen van allerlei buslijnen waardoor wijken en soms hele dorpen in isolement komen. Leerlingen kunnen niet met de bus en ook anderen die afhankelijk zijn van de bus kunnen geen kant meer op. Publieke mobiliteit is het koppelen van de lijnbus verbindingen aan de bussen voor vervoer van mensen met een WMO indicatie. Nu mag je als 'gewone' passagier daar geen gebruik van maken, terwijl er vaak voldoende plaatsen beschikbaar zijn.

Wij zien in de BO MIRT afspraken dat er vijf regio's als koploper zijn benoemd waarmee de minister het concept Publieke Mobiliteit gaat ontwikkelen. Deze regio's krijgen extra Rijksondersteuning omdat zij de te ontwikkelen concepten in de praktijk brengen. De regio Drechtsteden is één van deze koplopers. In deze regio ligt een enorme opgave om de basisbereikbaarheid op orde te houden. De A15 loopt steeds verder vast, waardoor het onderliggend wegennet ook volloopt. Doorstroming op de A15 is essentieel, niet alleen voor de regio Drechtsteden maar ook voor de zuidelijke Randstad en de Rotterdamse havens. Publieke mobiliteit kan bijdragen aan dit complexe probleem. De condities in de regio Drechtsteden zijn erg goed om deze ontwikkeling snel een impuls te geven. Daarnaast is de regio op dit moment nog de enige koploper zonder Rijksbijdrage voor de transitie naar publieke mobiliteit. We zetten komend jaar in op het opstarten van een MIRT Verkenning publieke mobiliteit in onze regio.

Ontsluiten van externe financieringsbronnen die inmiddels gerealiseerd zijn: MIRT verkenningen, Regio Deal voor de snelfietsroute Metropolitane Fietsroute van Dordrecht Leerpark via Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht naar Rotterdam in samenwerking met Metropoolregio Rotterdam Den Haag en provincie Zuid-Holland. Subsidieregeling mobiliteit Zuid-Holland (SRM) wordt jaarlijks toegekend aan de regio voor 1,5 miljoen euro die we inzetten om onder andere fietsroutes te verbeteren.

Wat doen we aan public affairs

De lobby activiteiten in 2025 concentreren zich op:

- De aanleg van een nieuw treinstation Campus Leerpark.
- Een Rijksbijdrage van € 7 miljoen voor de realisatie van publieke mobiliteit: het koppelen van WMO vervoer aan vaste routes van bussen en toegankelijk voor alle reizigers (ook zonder WMO-indicatie).
- Een Rijksbijdrage van € 75 miljoen voor de realisatie van het doorstroomplan dat we samen met de ondernemers in de regio hebben opgesteld.

Wat doen we aan communicatie

We stimuleren ondernemers in de regio om actief aan de slag te gaan met slimme mobiliteit. We laten hierbij goede voorbeelden zien en informeren hen over de mogelijke werkgeverspakketten en ondersteuning op maat.

Het STOMP-principe dragen we uit in de regio en we ontwikkelen stimuleringscampagnes gericht op de fiets, het OV en slimmer reizen. In samenwerking met de lokale gemeenten proberen we zoveel mogelijk werkgevers en inwoners in beweging te krijgen om slimmer en anders te gaan reizen. Als het gaat om de grote infrastructurele projecten in de regio, zijn we vanuit communicatie Smart Delta Drechtsteden aangehaakt bij de voorbereidende werkgroepen van onder andere Rijkswaterstraat en Zuid-Holland Bereikbaar. Hier faciliteren wij waar nodig in een juiste verbinding richting lokale inwoners en belanghebbenden door lokale gemeenten tijdig aan te haken.

Wat doen gemeenten zelf

- STOMP-principe verwerken in lokale planvorming. STOMP is een ontwerpprincipie waarin voorrang gegeven wordt aan lopen, fietsen en OV waarmee we het gebruik van deze vormen van vervoer stimuleren.
- Laadpalen infrastructuur op orde brengen zodat we klaar staan voor de opmars van de elektrische auto.
- Lokale hubs verbeteren – de planvorming doen we regionaal en uitvoering gebeurt lokaal.
- Waterbushaltes creëren en onderhouden.

PROGRAMMA ENERGIE- TRANSITIE

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Duurzame regio

Wat zijn onze kernopgaven

- We houden bij al onze opgaven rekening met de energietransitie.
- We werken aan slimme en innovatieve oplossingen voor het nieuwe energiesysteem.
- We gaan voor een betaalbare, betrouwbare, duurzame en rechtvaardige energievoorziening, waarbij de balans met onze regionale en lokale economie, leefbaarheid en kwaliteit van landschap en natuur voorop staat.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

Om de vastgelegde doelstellingen in de Regionale Energiestrategie 1.0 voor 2030 te realiseren, worden diverse acties geïnitieerd. Zo ondersteunen we gemeenten en triple helix partners bij complexe vraagstukken en initiëren, stimuleren en jagen we innovaties aan. We faciliteren de (boven)regionale samenwerking tussen de gemeenten en (overheid)partners en we maken het mogelijk om van elkaars ervaringen en kennis te leren. We stimuleren op alle onderdelen uniforme schaalbare en kopieerbare aanpakken. We onderhouden de (externe) netwerken en lobbyen op middelen, wetgeving en randvoorwaarden. Daarnaast werken we nauw samen met de Werkgevers Drechtsteden en lokale federaties om de ontwikkeling van energiecoöperaties te ondersteunen. We zorgen voor coördinatie en ondersteuning bij de uitvoering van het Versnellingsprogramma Drechtsteden 100% aardgasvrij.

Hieronder vallen ook de aansluiting op het warmtenet van woningen waarvoor de Stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen is toegekend en ook de Warmte Infrastructuur Subsidie wordt toegekend.

We monitoren de voortgang en ontwikkelen hiervoor dashboards. We voeren waar mogelijk regie op de ontwikkeling

van het energiesysteem, onder andere door aanhaking bij het nationale en provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (nMIEK en pMIEK). We verbinden de energietransitie met de regionale ruimtelijke puzzel en overige beleidsvelden. Daarnaast regisseren en faciliteren we waar nodig strategische beleidskaders en dossiers (zoals de Regionale Energiestrategie, het uitnodigingskader en de warmtewet).

Wat doen we aan public affairs

Onze lobby is erop gericht om de randvoorwaarden voor de energietransitie op orde te krijgen. Hierbij richten we ons onder andere op de warmtetransitie. Het is belangrijk dat hiervoor de wet en regelgeving op orde komt én dat de betaalbaarheid van de alternatieven van aardgas is geregeld. In dit kader zijn we zeer actief in de landelijke netwerken zoals de G40, M50 en VNG én brengen wij dit actief onder de aandacht in Den Haag (ministeries en kamers).

Daarnaast richten we ons op de vraagstukken omtrent het energiesysteem en netcongestie. Ook met betrekking tot dit onderwerp spelen wet- en regelgeving een zeer grote rol. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk dat het delen van energie en het delen van energiecontracten eenvoudig mogelijk wordt gemaakt én dat data en informatie met betrekking tot het energiesysteem actief kunnen worden gedeeld.

Naast het bovenstaande houden we actief beschikbare subsidies en fondsen in de gaten, die bij kunnen dragen aan de realisatie van de energietransitie. In de afgelopen jaren is er ten behoeve van de energietransitie onder andere via de Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH) al ruim € 30 miljoen aan subsidies aan onze regio toegekend. Het komende jaar richten wij ons in ieder geval opnieuw op de SAH en de Warmte Investerings Subsidie (WIS).

Wat doen we aan communicatie

Vanuit de regionale communicatie dragen we bij aan de beweging naar een energie neutrale regio. Dit doen we door samen met gemeenten en onze partners onze gezamenlijke missie

‘De Drechtsteden gaan voor nieuwe Energie’ uit te dragen. We benutten kansen om de energietransitie breed in de samenleving onder de aandacht te brengen zoals de deelname aan de Nationale Klimaatweek en het uitbrengen van een speciale Energiekrant. We faciliteren gemeenten bij de projecten/pilots op het gebied van de warmtetransitie en energie besparen. De inzet hierbij is vooral gericht op het delen van opgedane kennis en ervaring en een bijdrage leveren aan een kopieerbare aanpak op het gebied van communicatie en participatie. Daarnaast faciliteren we onze partners bij hun

communicatie over (onderdelen) van de energietransitie: van het opstellen van kernboodschappen tot aan het ontwikkelen van een website (basisdienstverlening) en het in de markt zetten van een nieuw ‘energieloket’.

Wat doen gemeenten zelf

- Iedere gemeente zorgt voor de borging van de vastgestelde beleidskaders en uitvoering van de RES en Transitievisie Warmte binnen de eigen gemeente en organisatie én is aanspreekpunt voor inwoners en bedrijven.
- Uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma en het tegengaan van energiearmoede.
- Lokale laadinfra.
- Gemeenten geven invulling aan het uitnodigingskader voor zon-op-land en het stimuleren van zon-op dak.
- Waar van toepassing rollen de gemeenten het warmtenet uit en faciliteren zij de ontwikkeling van warmtebronnen. Waar geen warmtenet mogelijk is, geven de gemeenten vorm aan een aanpak met alternatieven.
- Veelal werken de gemeenten bij deze taken onderling samen of stemmen zij de aanpak af (kennisdeling).

REGIO DEALS I EN II

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

In 2020 hebben we met de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem I een rijkssubsidie van €22,5 miljoen binnengehaald ter versterking van de ruimtelijke economie in onze regio. Dit is middels cofinanciering verdubbeld, waarmee we een investering van ruim €45 miljoen doen langs drie pijlers:

- **Toegepaste innovatie**
- **Dynamische oevers**
- **Human capital**

Inmiddels is deze deal in een vergevorderd stadium. Veel projecten zijn af, sommigen lopen nog langer door. Voor een aantal projecten wordt in 2025 een jaar uitstel aangevraagd. Zodoende duurt Regio Deal I een jaar langer dan voorheen gepland, waardoor deze doorloopt tot september/oktober 2026.

Tegelijkertijd is vanaf 25 september 2024 ook de tweede Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem van start. Hiervoor is een bedrag van €25 miljoen binnengehaald, met hetzelfde bedrag aan cofinanciering ertegenover waarmee nog eens ruim 50 miljoen wordt geïnvesteerd in de regio. Na ondertekening van het convenant zijn de projecten gestart, met een looptijd tot september 2028.

De projecten zijn opgesplitst in drie pijlers:

- **Bestaanszekerheid en kansengelijkheid van onze inwoners**
- **Gezonde en verbonden oevers én inwoners**
- **Toegepaste innovatie voor een duurzame delta**

Naast aangescherpte doelen op de huidige brede welvaartsproblematiek in de regio, wordt met de nieuwe Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem extra ingezet op het verstevigen van de samenwerking met onze partners. Door met elkaar te leren en in te zetten op borging van impact, óók na de looptijd van de Regio Deals, worden de effecten van de projecten versterkt.

Wat zijn onze kernopgaven

De Regio Deals zijn in het leven geroepen om op regionaal niveau brede welvaart te bevorderen. In onze regio gaat het op veel vlakken goed, maar er zijn ook aspecten waar onze regio lager op scoort dan de rest van Nederland. Onze inwoners zijn relatief minder gezond en verdienen minder. Tegelijkertijd zijn we een regio met veel kansen, ons belangrijke maritieme cluster en de ligging tussen natuurgebieden van nationaal belang, maken onze regio uniek. De Regio Deals geven een extra impuls aan het verbeteren van de brede welvaartsproblematiek met een brede verzameling aan projecten.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

De coördinatie van de uitvoering van de Regio Deals verloopt via het programmateam Smart Delta Drechtsteden in samenwerking met de gemeente Gorinchem. De Regio Deals geven een versnelling aan de uitvoering van de ambities en doelen van de Groeiagenda. Vanuit onze organisatie wordt ingezet op een soepel en effectief verloop van deze projecten en de organisatie achter de schermen. Hierbij staat de multi helix centraal en wordt veel samengewerkt met partners uit onder andere overheid, onderwijs en het bedrijfsleven. Hiermee waarborgt Smart Delta Drechtsteden een positieve impact op de brede welvaart in de regio.

We organiseren bijeenkomsten voor de pijlers en een (mid)dag voor beide Regio Deals om kennis te delen en de onderlinge samenwerking verder te versterken.

Wat doen we aan public affairs

Als opvolging van de Regio Deals wordt vanuit het Rijk overgeschakeld op Strategische Investeringsagenda's. In onze regio is goed te zien wat voor impact de Regio Deals hebben gehad, maar is ook duidelijk dat we nog niet klaar zijn. Met een goede positionering kunnen we hier als regio op voorsorteren. Onder andere door aan de Ruimtelijke Strategie, die de integrale ruimtelijke opgaven voor de regio in beeld brengt, een Regionale investeringsagenda te koppelen. Hiermee brengen we focus aan en zetten we de prioriteiten op een rijtje. Hetzelfde instrumentarium wordt door het Rijk ook ingezet voor uitvoeringsactiviteiten in de NOVEX-gebieden. Hier liggen aanvullende kansen voor de Zuidelijke Randstad, het Haven Industrieel Complex en het Groene Hart.

Wat doen we aan communicatie

We besteden aandacht aan de Regio Deals door het uitbrengen van een nieuwsbrief waarin we aandacht hebben voor de voortgang van de projecten en de samenwerking. Er worden onder andere interviews gehouden met partners van de Regio Deal en relevante nieuwsberichten worden gedeeld. We vragen aan partners om aan te geven dat projecten mede mogelijk zijn gemaakt door de Regio Deal, zodat we dit met elkaar uitdragen. Verder worden de Regio Deals regelmatig meegenomen in de algemene communicatie uitingen van Smart Delta Drechtsteden om het merk te laden, omdat het een goed voorbeeld is van het resultaat van de regionale samenwerking.

Wat doen gemeenten zelf

De gemeenten zijn in veel gevallen partners van projecten in de Regio Deals en dragen zodoende bij aan het verbeteren van de brede welvaart in de regio. Een aantal rollen, zoals de rol van pijlercoördinator, wordt vervuld vanuit de gemeenten. Daarnaast geldt voor de gemeente Dordrecht specifiek dat zij de rol van Regiokassier vervult voor Regio Deal I en II.

PUBLIC AFFAIRS

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Behartigen van de belangen van de regio bij de provinciale en nationale overheid.
- Met als doel om kansen te benutten en knelpunten op te lossen op belangrijke thema's zoals de maritieme maakindustrie, mobiliteit, bouwen en wonen, en energie- en klimaattransities.
- Door onze betrokkenheid willen we een onmisbare partner worden bij de beleidsontwikkeling op deze terreinen.

Wat zijn onze kernopgaven

- Het agenderen van regionale kansen en knelpunten bij de Rijks-overheid en de provincie.
- Zorgdragen dat de regio een constructieve partner is bij grote transities op het gebied van economie, klimaat en energie.
- Het binnenhalen van middelen voor maritieme ontwikkeling, bouwen, wonen, mobiliteit en energie- en klimaattransities.
- Het versterken van de samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen en intermediaire organisaties in de regio.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

Om onze ambities te realiseren, gaan we nauw samenwerken met partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en andere intermediaire organisaties. Gezamenlijk zullen we projecten en programma's ontwikkelen die gericht zijn op belangrijke thema's. Dit vereist een sterke samenwerking en een actieve houding bij het aangaan van lobbyactiviteiten richting de provinciale en nationale overheden. We zullen actief participeren in relevante netwerken en lobbyactiviteiten, waaronder Nieuwspoortbijeenkomsten en werkbezoeken van Kamerleden en bewindspersonen naar onze regio. Daarnaast zullen we samen met onze partners een wervende storyline ontwikkelen voor een gezamenlijke lobby in 2025. Deze gezamenlijke lobbyboodschap zal gericht zijn op het benadrukken van de unieke bijdrage die Dordrecht en de regio kunnen leveren aan nationale transitie.

Onze lobbyboodschappen

Onze lobbyboodschappen richten zich op het onder de aandacht brengen van de unieke positie en bijdragen van Smart Delta Drechtsteden aan nationale transitie. We willen Den Haag voeden met praktijkkennis en ervaring uit de regio, zodat beleidsmakers de echte uitdagingen en kansen in onze regio begrijpen. De focus van onze boodschap ligt op onderwerpen

zoals de maritieme maakindustrie, mobiliteit, bouwen, wonen en brede welvaart. We benadrukken dat de Drechtsteden regio door hun specifieke ligging en sterke sectoren een cruciale rol kunnen spelen bij het realiseren van landelijke doelstellingen op het gebied van economie, klimaat en energie. We presenteren ons als een waardevolle partner die oplossingen en innovaties uit de praktijk aandraagt en helpt om nationaal beleid te concretiseren.

aantrekkelijkheid voor de nationale overheid vergroot. Dit vereist een proactieve houding richting zowel de provincie als de Rijksoverheid, waarbij we onze banden met belangrijke beleidsmakers verder versterken. Gemeenten nemen deel aan bestuurlijke netwerken zoals de VNG en G40 om hun positie verder te versterken en gezamenlijk op te trekken richting Den Haag.

Wat doen we aan public affairs

De belangrijkste lobbylijnen voor 2025 zijn:

- Maritieme maakindustrie: Het versterken en ondersteunen van de maritieme industrie als belangrijk economisch speerpunt van de regio.
- Mobiliteit en bereikbaarheid: Het verbeteren van de infrastructuur en bereikbaarheid van Dordrecht en de regio.
- Wonen en bouwen: Het bevorderen van woningbouw en stedelijke ontwikkeling, met oog voor betaalbaarheid en duurzaamheid.
- Energie en klimaat: Bijdragen aan de energietransitie en duurzame oplossingen om klimaat-
- verandering tegen te gaan.
- Brede welvaart: Investeren in brede welvaart door aandacht te besteden aan zowel economische als sociale en ecologische factoren.
- Chemours/PFAS: Aandacht voor de gezondheid van inwoners en het milieu met betrekking tot de PFAS-problematiek.
- Deze lobbylijnen vormen de kern van onze boodschap en zullen leidend zijn in de gesprekken met de Rijksoverheid, de provincie Zuid-Holland en andere belangrijke stakeholders.

Wat doen we aan communicatie

Communicatie is een cruciaal onderdeel van onze lobbystrategie. Het is belangrijk om met één mond te praten richting andere overheden. Daarom werken we aan bewustwording binnen onze eigen organisatie. We vergroten dit door regelmatig presentaties te geven en interne bijeenkomsten te organiseren voor woordvoerders en beleidsmakers. Dit helpt ook om iedereen binnen de gemeenten goed geïnformeerd en betrokken te houden bij onze lobbyactiviteiten. Daarnaast zetten we sociale media actief in om onze boodschap breed uit te dragen en ons netwerk te vergroten. Dit versterkt onze zichtbaarheid, zowel binnen de regio als op nationaal niveau. Voor onze interne en externe doelgroepen maken we ook maandelijks het Ambassadeursjournaal om collega's en stakeholders te informeren en ook om hen uit te nodigen als ambassadeur een bijdrage te leveren aan onze regionale lobby's.

Wat doen gemeenten zelf

De Drechtsteden gemeenten dragen actief bij aan de lobbystrategie. Dit doen ze door samen met regionale partners, zoals bedrijven en kennisinstellingen, projecten en programma's te ontwikkelen die aansluiten bij de nationale transitieagenda's. Daarnaast werken de gemeenten actief aan het creëren van cofinancieringsmogelijkheden voor deze projecten, wat de

COMMUNICATIE EN EVENTS

Wat willen we bereiken – aan welke ambitie(s) draagt dit bij

- Naamsbekendheid van het merk voor regionale samenwerking - Smart Delta Drechtsteden - zowel binnen als buiten de regio laten groeien.
- Het merk laden, zodat stakeholders weten waar het merk voor staat en er positief tegenover staan. Smart Delta Drechtsteden staat voor een open samenwerkingsvorm; onder de vlag van het merk is zichtbaar wat we als overheden, onderwijs en bedrijfsleven samen doen.
- Positioneren van een krachtig regionaal profiel vanuit een stevig triple helix netwerk dat de lobby's en public affairs succesvol ondersteunt
- We willen onze ambities, kansen en successen een podium geven en de regio promoten als aantrekkelijke regio om te investeren, te wonen, te werken, te studeren en te leven.
- Met onze events faciliteren we ontmoetingen en jagen we samenwerkingen aan.

Wat zijn onze kernopgaven

- Door middel van een breed gedragen communicatie- en eventstrategie bijdragen aan de branding van de regio, de public affairs en de overige programmadoelen.
- We faciliteren in triple helix verband relevante ontmoetingen, informatiedeling en inspiratie tussen partners.

Wat gaan we gezamenlijk hiervoor doen

We stellen in triple helix verband een communicatie- en eventstrategie op ten behoeve van de bekendheid van het merk, de branding van de regio en de realisatie van onze programmadoelen en voeren die uit. Hierin wordt de communicatiestrategie ter ondersteuning van public affairs geïntegreerd. Door middel van interne communicatie creëren we ambassadeurs onder medewerkers van de gemeenten en we streven naar een olievlek werking om triple helix partners ambassadeur te maken. We promoten de regio via on- en offline marketingcampagnes gericht op specifieke doelgroepen. We creëren informatieve en inspirerende content voor on- en offline, interne en externe media die de positionering van het merk ondersteunt. We zorgen ervoor dat onze eigen kanalen (SID, social media, nieuwsbrief en website) up-to-date zijn en worden bekeken door een groeiend aantal lezers/volgers. We bewaken de huisstijl van het merk en sturen bij waar nodig.

Communicatienetwerk

Smart Delta Drechtsteden is een netwerkorganisatie en ook voor communicatie is het belangrijk om aan een netwerk te bouwen. Onder andere om onze partners te stimuleren om het merk en onze lobby- en marketingboodschappen mee uit te dragen. We gaan ons inzetten om een communicatienetwerk te organiseren,

zowel met de communicatieteams binnen de gemeenten als die bij de aangesloten partners. Zo kunnen we onze interne en externe content en andere communicatiemiddelen delen en halen ook nieuws, activiteiten/evenementen en succesverhalen bij hen op.

Faciliteren van de samenwerking

We faciliteren de samenwerking met overheids-, bedrijven- en onderwijspartners met informatie, inspiratie en bijeenkomsten en stimuleren zo de groei van het netwerk/de ecosystemen. We organiseren in triple helix verband inspirerende events rond relevante actuele thema's die aansluiten bij onze ambities. We streven hierbij naar groei van het aantal bezoekers specifiek uit onderwijs en bedrijfsleven en richten ons op onderlinge verbinding, samenwerking en groei van ambassadeurschap voor de regio.

Integrale boodschappen

We zorgen dat de inhoud van communicatie uitingen en events parallel lopen, en waar mogelijk ook parallel lopen aan de lobbyagenda, zodat deze inzet elkaar versterkt en de boodschap krachtig wordt gecommuniceerd. Daarnaast onderzoeken we hoe we in triple helix verband in 2025 of 2026 een spraakmakend event organiseren dat de regio op de kaart zet, bijdraagt aan de verbinding met de provinciale, Haagse en Europese politiek en aan de onderlinge verbinding in ons ecosysteem.

Wat doen we aan public affairs

Communicatie is mede bepalend voor het succes van public affairs. Communicatie draagt via haar kanalen de lobbyboodschappen uit en zoekt naar aanvullende aansprekende manieren om die boodschappen over het voetlicht te brengen. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar woordvoering ter ondersteuning van lobby en public affairs zodat we met één mond praten richting provincie, Rijk en Europa. We zetten in op een groter bereik via free publicity dat bijdraagt aan onze public affairs doelen.

Wat doen gemeenten zelf

- Woordvoering door de bestuurlijk trekkers wordt georganiseerd door de communicatieteams binnen de gemeenten die hiervoor de Smart Delta Drechtsteden woordvoering kanalen (Whatsapp en Teams) raadplegen.
- Overige externe én interne communicatie via de lokale kanalen met content en andere middelen die het communicatieteam Smart Delta Drechtsteden via toolkits beschikbaar stelt.
- Informeren van de eigen raden en colleges.

BEGROTING

CONCEPT BEGROTING 2025 SMART DELTA DRECHTSTEDEN		2025
MANAGEMENT/OVERHEAD		
Materiële lasten totaal		354.000
Personele lasten totaal		285.000
Totale lasten		€ 639.000
PUBLIC AFFAIRS / LOBBY		
Materiële lasten totaal		185.000
Personele lasten totaal		292.000
Totale lasten		€ 477.000
CORPORATE COMMUNICATIE		
Materiële lasten totaal		2.500
Personele lasten totaal		396.000
Totale lasten		€ 398.500
EVENTS		
Materiële lasten totaal		54.000
Personele lasten totaal		140.000
Totale lasten		€ 140.000
BOUWEN EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING		
Materiële lasten totaal		115.000
Personele lasten totaal		240.000
Totale lasten		€ 355.000
WONEN EN VOLKSHUISVESTING		
Materiële lasten totaal		70.000
Personele lasten totaal		334.000
Totale lasten		€ 404.000
WERKEN EN ECONOMIE		
Materiële lasten totaal		1.000.000
Personele lasten totaal		543.000
Totale lasten		€ 1.543.000
BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT		
Materiële lasten totaal		220.000
Personele lasten totaal		177.000
Totale lasten		€ 397.000
ENERGIETRANSITIE		
Personele lasten totaal		554.000
Totale lasten		€ 554.000
COÖRDINATIE REGIO DEAL		
Cofinanciering		30.000
Personele lasten totaal		60.000
Totale lasten		€ 90.000
EINDTOTAAL		
Totale materiële lasten		2.000.500
Totale personele lasten		3.051.000
Totale lasten		€ 5.051.500
Bijdragen gemeenten		€ 4.866.674
Bijdrage griffie		€ 65.000
Verdienopgave/ risicobedrag		€ 119.826

Bekostiging

De bekostiging van het programma Smart Delta Drechtsteden verloopt via een inwonerbijdrage van de zeven Drechtstedengemeenten. De inwonerbijdrage zoals die de afgelopen jaren is gehanteerd, blijft gelijk, behoudens de vastgestelde indexatie. Hiermee kan € 4,87 miljoen van deze begroting bekostigd worden. We zijn voornemens de resterende € 0,12 miljoen op te halen bij buurgemeenten die (deels) meeliften op de werkorganisatie van Smart Delta Drechtsteden. Met deze inzet stellen we onszelf in staat om tot een multiplier te komen op onze eigen investeringen met behulp van het aantrekken van provinciale, nationale en Europese middelen. Hiermee verdienen de kosten voor de programmaorganisatie Smart Delta Drechtsteden zich (ruimschoots) terug.

Noot: de huidige financiering van de gemeenten aan Stichting DEAL! maakt geen deel uit van deze begroting en dient voorlopig wel structureel in de gemeentelijke begrotingen opgenomen te blijven.

